

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA INOVACIJŲ PLĖTRA LIETUVOJE

2008 m. gegužės 16 d. Nr. VA-20-10P-9
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 2-ojo audito departamento direktorės Zitos Valatkienės
2007-04-25 pavedimą Nr. 20-10P

Auditą atliko valstybiniai auditoriai:
Albinas Borisevičius (grupės vadovas)
Valdemaras Bačiauskas
Remigijus Bieliauskas
Jonas Šakalinis

Auditas pradėtas 2007-04-25
Auditas baigtas 2008-05-16

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

Lisabonoje 2000 m. vykusio Europos Vadovų taryba išskėlė strateginę ES tikslą – per dešimt metų paversti Europos Sąjungos ekonomiką dinamiškiausia ir konkurencingiausia, žiniomis grįsta ekonomika pasaulyje. Šis tikslas pradėtas vadinti Lisabonos strategija. Strategijoje buvo numatyta imtis priemonių įvairiose gyvenimo srityse – vidaus rinkoje, moksliniuose tyrimuose, švietime bei ekonomikoje, stabilios valiutos ir makroekonomikos politikoje ir kt., stengiantis sudaryti palankias sąlygas augti bendrajam vidaus produktui ir darniems viešiesiems finansams. Visa tai turi tiesioginės įtakos ir Lietuvos pramonės ir verslo plėtrai.

Audito tikslas – esamos Lietuvos inovacijų plėtros sistemos (teisinės bazės, ryšių tarp sistemos dalyvių, Lietuvos inovacijų plėtros lygio ES šalių atžvilgiu) vertinimas.

Audito metu nustatėme, kad pagal bendrąjį inovatyvumo indeksą Lietuva yra viena iš labiausiai atsiliekančių tarp visų ES šalių. Pirmaujančių pasaulio šalių inovacinė veikla plėtojama daugiausia modifikavimo ir tęstinės ilgalaikės strategijos kryptimis, o Lietuvoje pagrindinis dėmesys kreipiamas į įsivežtinių (importuotų) inovacijų adaptavimą (pritaikymą) šalies rinkoje, beveik nemodifikuojant, nediegiant naujų idėjų, pagrįstų ilgalaikę strategija. Lietuvos įmonės mažai investavo į mokslinę, eksperimentinę ir inovacinę veiklą, įmonės nebuvo suinteresuotos investuoti ir rodyti savo apskaitoje šių investicijų sąnaudas, nes būtinų teisės aktų pakeitimų rengimas užtruko nepateisinamai ilgai.

Lietuvoje Rizikos kapitalo fondai dar yra tik pradinėje veiklos stadijoje, todėl įmonės, norinčios investuoti į mokslinę eksperimentinę ir inovacinę veiklą, į pažangius, bet neišbandytus, rizikingus ir brangius projektus, kol kas turi labai ribotas galimybes gauti papildomą finansavimą, būtiną jų projektams vykdyti.

Lietuvoje nėra bendro inovacijų plėtros sistemą apimančio teisės akto, kuriame būtų apibrėžta Lietuvos inovacijų plėtros politika ir strategija, visų inovacijų procese dalyvaujančių juridinių asmenų tikslai, teisės ir pareigos, ryšiai tarp visos sistemos elementų, įteisinta priemonių vykdymo priežiūra, koordinavimas ir inovacijų plėtros paskatų sistema.

Mokslo, technologijų ir inovacijų plėtros komisija dirba pasyviai, pagal savo statusą negali atlikti ir neatlieka operatyvaus inovacijų plėtros proceso koordinavimo ir valdymo. Informacija apie jos veiklą viešai neskelbiama. Lietuvoje nėra vienos, nuolat veikiančios institucijos, kuriai būtų pavesta rinkti informaciją, susijusią su inovacijų plėtra, atlikti analizę, vykdyti ryšių tarp sistemos dalyvių ir priemonių vykdymo priežiūrą ir koordinavimą.

Renkama ir kaupiama statistinė informacija, susijusi su inovacijų plėtra, savo pobūdžiu ir rinkimo periodiškumu nesudaro galimybės operatyviai vertinti šio proceso pokyčius ir neužtikrina inovacijų plėtros proceso nuolatinės stebėsenos (monitoringo) kokybės.

Lietuvos Mokslo ir technologijų parkai šiuo metu iš esmės yra pradinėje vystymosi stadijoje ir dirba daugiau kaip Verslo inkubatoriai. Parkai viešai neskelbia savo ataskaitų, nėra sukurtos bendros jų veiklos politikos ir strategijos. Lietuvoje nėra Mokslo ir technologijų parkus vienijančios institucijos ar organizacijos, galinčios sutelkti juos bendrai, kryptingai ir šalies ekonomikai naudingai veiklai.

Šalies mokslo ir švietimo sistema nėra orientuota į verslumo ugdymą ir inovacijų plėtrą, nes dar tik pradeda pereiti nuo esamo švietimo ir mokslo finansavimo modelio prie pažangaus, konkurencija grindžiamo finansavimo. Be to, mažai taikomos mokslo ir verslo ryšius skatinančios priemonės. Lietuvos Respublikos teisės aktai nepakankamai aiškiai reglamentuoja universitetuose sukurto intelektualaus darbo produkto priskyrimą universitetui ar valstybei.

2003–2006 m. vykdytos Inovacijų versle programos priemonių kriterijus sunku susieti su galutiniais įvykdymo rezultatais, jie nėra palyginami, todėl negalima nustatyti, kokią įtaką įvykdytos Programos priemonės turėjo inovacijų versle plėtrai.

Audito ataskaitoje pateikėme rekomendacijas, kurios, mūsų nuomone, sudaro prielaidas spręsti nustatytas problemas. Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlėme svarstyti galimybę centralizuoti inovacijų kūrimo ir diegimo sistemos valdymą ir atlikti išsamią inovacijų kūrimo ir diegimo sistemoje dalyvaujančių įstaigų ir organizacijų funkcijų analizę. Parengti ir pateikti Lietuvos Respublikos Seimui teisės akto (aktų paketo), nustatančio inovacijų politiką, strategiją bei sistemą ir informacijos, susijusios su inovacijų plėtra, rinkimą ir analizę, ryšių tarp sistemos dalyvių ir priemonių vykdymo priežiūrą bei koordinavimą, projektą. Numatyti papildomas priemones, kurios skatintų verslo įmones daugiau investuoti į mokslinę, eksperimentinę ir inovacinę veiklą.

Be to, rekomendavome išnagrinėti galimybę organizuoti nuolatinę informacijos, susijusios su inovacijų plėtra, rinkimą, analizę, priemonių vykdymo priežiūrą, užtikrinti tarpininkavimą tarp Mokslo, technologijų ir inovacijų plėtros komisijos ir kitų inovacijų plėtros sistemos grandžių, užtikrinti nuolatinę Mokslo, technologijų ir inovacijų plėtros komisijos veiklą.

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai pasiūlėme parengti ir pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei 2003–2006 m. Inovacijų versle plėtros programos priemonių įvykdymo ataskaitą ir apibendrinančias išvadas.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai rekomendavome inicijuoti teisės aktų pakeitimus, siekiant, kad šalies švietimo ir mokslo sistema būtų labiau orientuota į verslumo ugdymą ir inovacijų plėtrą, būtų numatytos ir plačiai diegiamos mokslo ir verslo ryšius skatinančios priemonės.